

U-I-186/01-12
6. 11. 2003

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti, začetem na pobudo Jožeta Dolharja iz Predoselj, na seji dne 6. novembra 2003

odločilo:

Člen 4 Odloka o kategorizaciji občinskih cest in kolesarskih poti v Mestni občini Kranj (Uradni list RS, št. 113/2000) se v delu, ki pod zaporedno številko 121 z oznako JP684110 opredeljuje lokalno cesto Predoslje - Brdski mlin v dolžini 98 metrov, razveljavi.

Obrazložitev

A.

1. Pobudnik izpodbija 4. člen Odloka o kategorizaciji občinskih cest in kolesarskih poti v Mestni občini Kranj (v nadaljevanju Odlok) v delu, ki pod zaporedno številko 121 opredeljuje cesto Predoslje - Brdski mlin. Navaja, da bi se morala sporna cesta končati pred mostom čez potok Belco, torej ne bi smela teči čez ta most do vogala hiše št. 21. Njeno podaljšanje naj bi predstavljalo funkcionalno zemljišče njegove domačije in dostopno pot do nje (parc. št. 31 k.o. Predoslje), kar je v njegovi lasti. Ustavno sodišče naj bi v odločbi št. U-I-87/91 z dne 28. 1. 1993 (Uradni list RS, št. 8/93 in OdlUS II, 10) že odločilo, da je uvrščanje poti v zasebni lasti med javne poti v neskladju s 33. in z 69. členom Ustave. Lastninska pravica naj bi se lahko pridobila le na podlagi pravnega posla ali na drug ustrezen, z zakonom določen način, vendar Mestna občina v njegovem primeru takšne pravne podlage nima.

2. Mestna občina odgovarja, da je bil Odlok sprejet na podlagi katastra cest in njihovega kartografskega prikaza, ki podatkov o zemljiščih nista obsegala, ker tega predpis o merilih za kategorizacijo javnih cest ni terjal. Pobudniku naj bi obljubili, da bodo napako pri kategorizaciji ceste (v dolžini 22 ali 23 metrov) odpravili tako, da bodo sprejeli spremembo Odloka, saj ne gre zgolj za njegov redakcijski popravek, ker je treba spremeniti podatke o poteku, koncu in dolžini te ceste. V Mestni občini naj bi bilo več kot sedemsto cest in pri strokovnem delu so ugotovili številne napake, ki jih želijo odpraviti istočasno. Mestni svet naj bi na predlog Župana enkrat letno določal spremembe pri kategorizaciji cest, vendar bodo že oktobra 2001 na obravnavani cesti postavili prometni znak "slepa ulica" in dopolnilno tablo "promet mogoč do mostu".

3. Na poziv Ustavnega sodišča je pobudnik dne 8. 9. 2003 odgovoril, da Mestna občina zelo dolgo pripravlja spremembe Odloka, vendar končnega roka za njihov sprejem ni. Pobudnik dokazuje, da je tudi morebitni prometni znak mogoče odstraniti, hkrati pa ne zagotavlja, da cesta ni v javni rabi, saj le promet na njej ni dovoljen. Nekateri naj bi imeli interes, da njegovo zemljišče izkoriščajo za svoje namene, zato vztraja pri pobudi.

B.

4. Iz zemljiškoknjižnega izpiska in iz katastrskega načrta, ki ju je priložil pobudnik, izhaja, da del sporne ceste poteka po nepremičnini parc. št. 31. k.o. Predoslje, ki je v lasti pobudnika, zato ta izkazuje pravni interes. Ustavno sodišče je pobudo sprejelo in glede na izpolnjene pogoje po četrtem odstavku 26. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 - v nadaljevanju ZUstS) takoj nadaljevalo z odločanjem o stvari sami.

5. Odlok določa občinske ceste po njihovih kategorijah in namenu uporabe glede na vrsto cestnega prometa, ki ga prevzemajo, ter občinske kolesarske poti (1. člen). V 4. členu med lokalne ceste med naselji v Mestni občini ter ceste med naselji v Mestni občini in naselji v sosednjih občinah uvršča pod zaporedno številko 121 cesto Predoslje - Brdski mlin, ki se konča kot Z - hiša 21 in je dolga 98 metrov. Del te ceste leži na zemljišču, ki je v lasti pobudnika.

6. Ustava v 69. členu določa, da je razlastitev (odvzem ali omejitev lastninske pravice v javno korist) mogoča le proti nadomestilu v naravi ali proti odškodnini in pod pogoji, ki jih določa zakon. S tem členom Ustava zaradi zagotovitve javne koristi kljub ustavnopravnemu varstvu lastninske pravice, ki jo zagotavlja 33. člen Ustave, omogoča odvzem ali omejitev lastninske pravice na nepremičnini. Pri razlastitvi gre torej za poseg v lastninsko pravico v postopku, ki ga predpisuje Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02 - v nadaljevanju ZUreP-1), v času vložitve pobude pa ga je predpisoval Zakon o stavbnih zemljiščih (Uradni list RS, št. 44/97 - v nadaljevanju ZSZ). Gre za postopek, v katerem se za konkreten primer ugotovi, ali so izpolnjeni zakonski pogoji za razlastitev, in v katerem so zagotovljeni tudi sodno varstvo ter nadomestilo v naravi ali odškodnina.

7. Pojem in status javnih cest ureja 2. člen Zakona o javnih cestah (Uradni list RS, št. 29/97 - v nadaljevanju ZJC). Javne ceste so prometne površine splošnega pomena za cestni promet, ki jih lahko vsak prosto uporablja na način in pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo javne ceste in varnost prometa na njih. V prvem odstavku 3. člena ZJC je določeno, da so državne ceste v lasti Republike Slovenije, občinske pa v lasti občine.

Javna cesta pa ne more biti na zemljišču v zasebni lasti, ne da bi bil prej z lastnikom sklenjen pravni posel za pridobitev zemljišča ali zoper njega izveden razlastitveni postopek.

8. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-87/91 že odločilo, da podzakonski akt z razglasitvijo javne poti ne more imeti razlastitvenega učinka, ker je to v nasprotju s 33. členom Ustave. Takšen učinek sta imeli določbi 137. člena ZZK in 85. člena ZJC, ki ju je Ustavno sodišče razveljavilo z odločbo št. U- I-224/00 z dne 9. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 50/02 in OdlUS XI, 73), saj sta ne glede na to, da sta urejali vpis v zemljiško knjigo, pomenili, da bi država ali občina zaradi dejstva, da je bilo zemljišče uporabljeno za cesto, z vpisom javnega dobra v zemljiško knjigo pridobili lastninsko pravico tudi na zemljiščih v zasebni lasti, čeprav jih pred tem nista pridobili s pravnim poslom ali po zakonito izvedenem razlastitvenem postopku.

9. V obravnavanem primeru s pobudnikom ni bil sklenjen pravni posel za pridobitev zemljišč s strani Mestne občine. Zoper njega tudi ni bil izveden postopek razlastitve po določbah ZSZ (oziroma ZUreP-1). Zato je 4. člen Odloka v izpodbijanem delu v neskladju z 69. členom Ustave. Ker ta del 4. člena Odloka nezakonito posega v lastninsko pravico, je v neskladju tudi s 33. členom Ustave.

Ustavno sodišče je zato izpodbijani del 4. člena Odloka razveljavilo.

C.

10. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi tretjega odstavka 45. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Dragica Wedam Lukić ter sodnice in sodniki dr. Zvonko Fišer, Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan, dr. Ciril Ribičič, dr. Mirjam Škrk in Jože Tratnik. Odločbo je sprejelo soglasno.

Predsednica
dr. Dragica Wedam Lukić

